

Z A K O N

O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SREDNJEM OBRAZOVANJU I VASPITANJU

Član 1.

U Zakonu o srednjem obrazovanju i vaspitanju („Službeni glasnik RS”, br. 55/13, 101/17, 27/18 – dr. zakon, 6/20, 52/21, 129/21, 129/21 – dr. zakon i 92/23), u članu 26. stav 3. reči: „izbornih programa” zamenjuju se rečima: „izbornih predmeta”.

Član 2.

U članu 28. st. 1. i 2. reči: „izbornih programa” zamenjuju se rečima: „izbornih predmeta”.

Član 3.

U članu 49. st. 8. i 9. reči: „izbornih programa” zamenjuju se rečima: „izbornih predmeta”.

Član 4.

U članu 52. stav 1. reči: „izbornih programa” zamenjuju se rečima: „izbornih predmeta i ocene iz vladanja”, a iza reči: „građanskog vaspitanja”, reči: „i ocene iz vladanja,” brišu se.

Član 5.

U članu 53. st. 1. i 2. reči: „izbornih programa” zamenjuju se rečima: „izbornih predmeta”.

Član 6.

U članu 71. reči: „izbornih programa” zamenjuju se rečima: „izbornih predmeta”.

Član 7.

Član 22. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju („Službeni glasnik RS”, broj 92/23) prestaje da važi.

Član 8.

Zaključno sa školskom 2027/2028. godinom u školi se polaže maturski ispit za učenike koji završavaju srednje obrazovanje i vaspitanje u četvorogodišnjem trajanju, u skladu sa ovim zakonom i Zakonom.

Počev od školske 2028/2029. godine u školi se polažu stručna, umetnička i opšta matura, u skladu sa ovim zakonom i Zakonom.

Član 9.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje Zakona o izmenama i dopunama Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju sadržan je u odredbi člana 97. tačka 10. Ustava Republike Srbije, prema kome Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog, sistem u oblasti obrazovanja.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Predlogom zakona o izmenama i dopunama Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju (u daljem tekstu: Zakon), čiji je Nacrt pripremito Ministarstvo prosvete, predviđa odredbe koje se odnose na rokove polaganja završnog ispita za učenike koji završavaju srednje obrazovanje i vaspitanje u trogodišnjem trajanju, maturalnog ispita za učenike koji završavaju srednje obrazovanje i vaspitanje u četvorogodišnjem trajanju, završnog ispita srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja i stručne, umetničke i opšte mature.

Takođe, vrši se terminološko usklađivanje sa Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, kao i dopuna tog zakona, koja se odnosi na institute koji su propisani Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja. Usklađivanje se vrši, s obzirom na to da je osnovni tekst Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju donet 2013. godine, a osnovni tekst Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja donet 2017. godine, te se ukazala potreba za usklađivanjem tekstova oba zakona.

III. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

Članom 1. Predloga zakona predložena je izmena člana 26. Zakona, tako što je u stavu 3. izvršeno terminološko usklađivanje sa Predlogom zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, i reči „izborni program” zamenjene su rečima „izborni predmet”.

Članom 2. Predloga zakona predviđena je izmena člana 28. Zakona, tako što je u st. 1. i 2. tog člana izvršeno terminološko usklađivanje sa Predlogom zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, i reči „izborni program” zamenjene su rečima „izborni predmet”.

Članom 3. Predloga zakona predviđena je izmena člana 49. Zakona, tako što je u st. 8. i 9. tog člana izvršeno terminološko usklađivanje sa Predlogom zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, i reči „izbornih programa” zamenjene rečima „izbornih predmeta”.

Članom 4. Predloga zakona predviđena je izmena člana 52. Zakona, tako što je u stavu 1. tog člana izvršeno terminološko usklađivanje sa Predlogom zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, i reči „izbornih programa” zamenjene rečima „izbornih predmeta”.

Članom 5. Predloga zakona predviđena je izmena u članu 53. Zakona, tako što je u st. 1. i 2. tog člana izvršeno terminološko usklađivanje sa Predlogom zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, i reči „izbornih programa” zamenjene rečima „izbornih predmeta”.

Članom 6. Predloga zakona predviđena je izmena u članu 71. Zakona radi terminološkog usklađivanja sa Predlogom zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, i reči „izbornih programa” zamenjene rečima „izbornih predmeta”.

Članom 7. Predloga zakona propisuje se prestanak važenja odredbe člana 22. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju („Službeni glasnik RS”, broj 92/23).

Članom 8. Predloga zakona predložena je odredba kojom je usklađen režim polaganja opšte, stručne i umetničke mature u srednjem obrazovanju, sa odredbama Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja. Preduslov za kvalitetno sprovođenje ispita kojima se završava srednje obrazovanje (državne mature) je da se u potpunosti obezbede uslovi za njihovo sprovođenje. U prethodnom periodu obavljani su mnogobrojni različiti poslovi i aktivnosti u cilju obezbeđivanja uslova za sprovođenje državne mature: izmenjeni su propisi iz oblasti obrazovanja radi definisanja poslova Centra za ispite pri Zavodu za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja, pripremljeni su zadaci iz predmeta koji se polažu na državnoj maturi, obavljani razgovori sa rektorima i dekanima, sprovedene probe polaganja državne mature kroz koje su nastavnici i učenici svih srednjih škola upoznati sa načinom i procedurama sprovođenja državne mature, sa testovima, sve aktivnosti su predstavljene u medijima i svakodnevno se radi na navedenim poslovima. Ipak, da bi državna matura bila sprovedena u punom kapacitetu i omogućila ostvarivanje svih prava kandidata koji pristupe polaganju i svih funkcija maturalnog ispita (sertifikacioni, selekcion i evaluativni), potrebno je sprovesti dodatne poslove u narednom periodu. Potrebno je ojačati kapacitete Centra za ispite (prostorne, kadrovske i materijalne), na čemu je dosad urađeno dosta, ali je potrebno uložiti i dodatne napore. Zatim, da bi se ostvarila prava iz Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju o upisu na visokoškolsku ustanovu bez polaganja prijemnog ispita posle položene državne mature, neophodno je bilo da se po Zakonu o visokom obrazovanju visokoškolske ustanove izjasne koji se ispiti sa opšte, stručne i umetničke mature vrednuju prilikom upisa na studije i kriterijume na osnovu kojih se obavlja klasifikacija i izbor kandidata za upis na studije, do 31. avgusta 2022. godine, što većina visokoškolskih ustanova nije ispoštovala u zadanom roku. Većina visokoškolskih ustanova koje prvi put uvode ispite sklonosti nisu javno objavile šta ti ispiti podrazumevaju niti šta je sadržaj tih ispita. Takođe, softver koji izrađuje Comtrade, čija je uloga da podrži sve poslove vezane za sprovođenje državne mature i upis učenika na visokoškolske ustanove, još uvek je u fazi razvoja i povezivanja sa registrima koji se vode u okviru JISP-a, gde se svakodnevno rešavaju situacije koje otežavaju rad softvera. Zbirke zadataka čiji je cilj vežba i pomoć učenicima u pripremi državne mature su još uvek u pripremi, radi se na odabiru zadataka koji bi postignuća učenika u srednjem obrazovanju najrelevantnije proverili. Priprema zbirke je takođe u nadležnosti Centra za ispite i potrebna su finansijska sredstva, koja će biti obezbeđena u Zakonu o budžetu Republike Srbije za određenu godinu. Pripremaju se i podzakonski akti i uputstva za detaljno upoznavanje svih učesnika o svim procedurama i aktivnostima u sprovođenju državne mature, kroz roditeljske sastanke, sastanke sa učenicima i obuku nastavnika za sprovođenje državne mature. Istovremeno se analiziraju i pitanja ko će štampati testove, kako i gde će se pakovati i distribuirati po školama i kolika je cena obavljanja tih poslova. Imajući u vidu sve navedene razloge, predlaže

se da se zaključno sa školskom 2027/2028. godinom u školi polaže maturski ispit za učenike koji završavaju srednje obrazovanje i vaspitanje u četvorogodišnjem trajanju, u skladu sa ovim zakonom i zakonom, a počev od školske 2028/2029. godine u školi se polažu stručna, umetnička i opšta matura, u skladu sa ovim zakonom i zakonom. Do tog trenutka će se neprekidno obavljati svi poslovi pripreme polaganja državne mature i obaviće se i dodatna probna testiranja za učenike koji će i polagati državnu maturu, sa pripremljenim zbirkama i logistikom koja prati sprovođenje državne mature, u cilju što kvalitetnije pripreme svih učesnika. Obavljeni su i sastanci sa svim direktorima srednjih škola, koji su obavezani da kontinuirano obavljaju sastanke sa zaposlenima, u svrhu pripreme za sprovođenje državne mature. Nastavlja se i saradnja sa visokoškolskim ustanovama i dodatno uređivanje svih akata koji se primenjuju u postupku sprovođenja državne mature.

Članom 9. Predloga zakona predviđeno je stupanje na snagu Zakona osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

IV. PROCENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nisu potrebna sredstva u budžetu Republike Srbije.

V. ANALIZA EFEKATA ZAKONA

U skladu sa odredbama člana 40. stav 2. i člana 46. stav 6. Poslovnika Vlade („Službeni glasnik RS”, br. 61/06 – prečišćen tekst, 69/08, 88/09, 33/10, 69/10, 20/11, 37/11, 30/13, 76/14 i 8/19 – dr.uredba), uz Nacrt zakona o izmenama i dopunama Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju, Analiza efekata zakona nije priložena uz ostale dokumente prilikom slanja na mišljenje Republičkom sekretarijatu za javne politike. Republički sekretarijat za javne politike je mišljenjem broj: 011-00-85/2023-02 od 17. jula 2023. godine zaključio da ne treba da se priloži izveštaj o sprovedenoj analizi efekata, s obzirom na to da se vrši usaglašavanje sa Nacrtom zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, uz koji je dostavljen izveštaj o sprovedenoj analizi efekata propisa.

VI. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Kada se radi o Predlogu zakona o izmenama i dopunama Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju, izmene i dopune koje su predložene usaglašene su sa izmenama i dopunama koje su predložene u Predlogu zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, za koji je predloženo da bude donet po hitnom postupku i zajedno sa njim čine paket izmena, koje su vezane za odlaganje sprovođenja stručne, umetničke i opšte mature.

Nedonošenje Zakona o izmenama i dopunama Zakona o srednjem

obrazovanju i vaspitanju po hitnom postupku moglo bi da prouzrokuje štetne posledice po rad organa i ustanova u srednjem obrazovanju i vaspitanju, koje ne bi uspele da obave blagovremeno sve pripreme za sprovođenje državne, stručne i umetničke mature.

Takođe, nedonošenje ovog zakona po hitnom postupku proizvelo bi štetne posledice po rad Ministarstva prosvete, koje ne bi imalo osnov da donese odgovarajuće izmene i dopune podzakonskih akata koji su neophodni za početak nove školske godine u ustanovama srednjeg obrazovanja i vaspitanja, a koji su vezani za izmenu odredbi o državnoj, stručnoj i umetničkoj maturi.

PREGLED ODREĐABA ZAKONA O SREDNJEM OBRAZOVANJU I VASPITANJU
KOJE SE MENJAJU ODNOSNO DOPUNJUJU

Oblici obrazovno-vaspitnog rada

Član 26.

Obavezni oblici obrazovno-vaspitnog rada za redovnog učenika su: nastava - teorijska, praktična i vežbe, dodatna, dopunska nastava i praksa kada su određeni planom i programom nastave i učenja, pripremna nastava i društveno-korisni rad ako se u toku školske godine ukaže potreba za njim.

Obavezni oblici obrazovno-vaspitnog rada za vanrednog učenika mogu biti: nastava, pripremni i konsultativno-instruktivni rad.

Učenik obavezno bira sa liste ~~izbornih programa~~ IZBORNIH PREDMETA versku nastavu ili građansko vaspitanje.

Fakultativni oblici obrazovno-vaspitnog rada su: nastava jezika nacionalne manjine sa elementima nacionalne kulture, drugog, odnosno trećeg stranog jezika i predmeta potrebnih za dalje školovanje, stručno osposobljavanje ili razvoj učenika i vannastavni oblici – hor, orkestar, pozorište, ekskurzija, kulturno-umetničke, tehničke, pronalazačke, humanitarne, sportsko-rekreativne i druge aktivnosti.

Fakultativni oblici obrazovno-vaspitnog rada obavezni su za učenike koji se za njih opredele.

Vreme koje učenik provodi u školi

Član 28.

Vreme koje učenik provodi u školi izraženo je u satima i obuhvata časove obaveznih predmeta i ~~izbornih programa~~ IZBORNIH PREDMETA i aktivnosti.

U gimnaziji učenik može da ima do 27 sati obaveznih predmeta i ~~izbornih programa~~ IZBORNIH PREDMETA nastave nedeljno, u stručnoj i umetničkoj školi do 28 sati, osim u školi koja ostvaruje programe baletskog obrazovanja, gde učenik može da ima do 34 sata.

Kada je učenik škole iz stava 2. ovog člana pripadnik nacionalne manjine koji stiče obrazovanje na jeziku nacionalne manjine, odnosno dvojezično ili na srpskom jeziku, ima do dva sata nastave nedeljno više.

Učenik može da ima do tri časa izbornih aktivnosti nedeljno.

Čas teorijske nastave i vežbi traje 45 minuta, a praktične nastave 60 minuta.

Nastava može da bude organizovana u blokovima.

U školi za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom planom i programom nastave i učenja može se propisati kraće trajanje časa uz saglasnost Ministarstva.

U nedeljni broj sati iz stava 2. ovog člana ne uračunava se trajanje dopunske i dodatne nastave i časa odeljenskog starešine.

Uspeh učenika i ocena

Član 49.

Uspeh učenika ocenjuje se iz predmeta i vladanja.

Ocenjivanje je javno i svaka ocena mora odmah da bude obrazložena učeniku.

Učenik se ocenjuje najmanje tri puta u polugodištu. Izuzetno, ukoliko je nedeljni fond nastavnog predmeta jedan čas, učenik se ocenjuje najmanje dva puta u polugodištu.

U toku školske godine ocenjivanje je opisno i brojčano i vrši se na osnovu praćenja napredovanja učenika u savlađivanju školskog programa, a na osnovu ishoda i standarda postignuća. Zaključna ocena iz predmeta jeste brojčana i izvodi se na kraju prvog i drugog polugodišta. Učenik sa smetnjama u razvoju i invaliditetom kome su tokom obrazovanja prilagođavani ciljevi i ishodi učenja ocenjuje se u skladu sa njima.

Brojčane ocene učenika u pojedinim nastavnim predmetima su: odličan (5), vrlo dobar (4), dobar (3), dovoljan (2) i nedovoljan (1). Ocena nedovoljan (1) nije prelazna.

Učenik koji na kraju školske godine ima prelazne ocene iz svakog nastavnog predmeta prelazi u naredni razred.

U školama koje ostvaruju poseban ili međunarodni program, za koje Ministarstvo utvrdi da ostvarivanje tog programa obezbeđuje ostvarivanje standarda za završetak srednjeg obrazovanja i vaspitanja i za koje škola koja ih ostvaruje poseduje sertifikat međunarodno priznatog udruženja škola koje ostvaruju isti program, učenik se ocenjuje u skladu sa programom koji se ostvaruje.

Uspeh učenika iz ~~izbornih programa~~ IZBORNIH PREDMETA verska nastava i građansko vaspitanje ocenjuje se opisno.

Ocena iz ~~izbornih programa~~ IZBORNIH PREDMETA, izuzev verske nastave i građanskog vaspitanja, je brojčana i utiče na opšti uspeh učenika.

Vladanje učenika ocenjuje se brojčano u toku prvog i drugog polugodišta i na kraju školske godine i utiče na opšti uspeh.

Učenik se ocenjuje najmanje dva puta u polugodištu iz vladanja.

Zaključna ocena iz vladanja izražava se brojčanom ocenom i to: primerno (5), vrlo dobro (4), dobro (3), zadovoljavajuće (2) i nezadovoljavajuće (1) i utiče na opšti uspeh učenika.

Vladanje vanrednog učenika ne ocenjuje se.

Zaključnu ocenu na predlog predmetnog nastavnika i ocenu iz vladanja na predlog odeljenjskog starešine utvrđuje odeljenjsko veće.

Način, postupak i kriterijume ocenjivanja uspeha iz pojedinačnih predmeta i vladanja i druga pitanja od značaja za ocenjivanje, propisuje ministar.

Opšti uspeh učenika

Član 52.

Opšti uspeh učenika utvrđuje se na kraju prvog i drugog polugodišta na osnovu aritmetičke sredine prelaznih zaključnih brojčanih ocena iz obaveznih predmeta, ~~izbornih programa~~ IZBORNIH PREDMETA I OCENE IZ VLADANJA, izuzev verske nastave i građanskog vaspitanja i ~~ocene iz vladanja~~, i to:

- odličan uspeh - ako ima srednju ocenu najmanje 4,50;
- vrlo dobar uspeh - ako ima srednju ocenu od 3,50 zaključno sa 4,49;
- dobar uspeh - ako ima srednju ocenu od 2,50 zaključno sa 3,49;
- dovoljan uspeh - ako ima srednju ocenu do 2,49.

Ocene iz fakultativnih predmeta ne utiču na opšti uspeh učenika.

Napredovanje učenika

Član 53.

Učenik je završio razred kada na kraju školske godine ima prelazne ocene iz svih obaveznih predmeta i ~~izbornih programa~~ IZBORNIH PREDMETA koji se ocenjuju brojčano.

Redovni učenik ponavlja razred kada na kraju drugog polugodišta ima tri ili više neprelaznih ocena iz obaveznih predmeta i ~~izbornih programa~~ IZBORNIH PREDMETA koji se ocenjuju brojčano, kada ne položi popravni ispit u propisanim rokovima, a u školi koja ostvaruje programe muzičkog i baletskog obrazovanja i vaspitanja ako dobije neprelaznu ocenu iz glavnog predmeta na godišnjem ispitu.

Redovni učenik ima pravo jedanput da ponovi razred u toku školovanja.

Evidencija o uspehu učenika

Član 71.

Evidenciju o uspehu učenika čine podaci kojima se utvrđuje postignut uspeh učenika u učenju i vladanju i to: ocene u toku klasifikacionog perioda, zaključne ocene iz obaveznih predmeta, ~~izbornih programa~~ IZBORNIH PREDMETA i vladanja na kraju prvog i drugog polugodišta, zaključne ocene na kraju školske godine, ocene na maturi i završnom ispitu i podaci o izdatim đačkim knjižicama, svedočanstvima i diplomama, uverenjima o uspehu učenika i diplomama za izuzetan uspeh, kao i o ocenama postignutim na ispitima.

ČLAN 7.

ČLAN 22. ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SREDNjem OBRAZOVANJU I VASPITANJU („SLUŽBENI GLASNIK RS”, BROJ 92/23) PRESTAJE DA VAŽI.

ČLAN 8.

ZAKLJUČNO SA ŠKOLSKOM 2027/2028. GODINOM U ŠKOLI SE POLAŽE MATURSKI ISPIT ZA UČENIKE KOJI ZAVRŠAVAJU SREDNJE OBRAZOVANJE I VASPITANJE U ČETVOROGODIŠNjem TRAJANJU, U SKLADU SA OVIM ZAKONOM I ZAKONOM.

POČEV OD ŠKOLSKE 2028/2029. GODINE U ŠKOLI SE POLAŽU STRUČNA, UMETNIČKA I OPŠTA MATURA, U SKLADU SA OVIM ZAKONOM I ZAKONOM.

ČLAN 9.

OVAJ ZAKON STUPA NA SNAGU OSMOG DANA OD DANA OBJAVLJIVANJA U „SLUŽBENOM GLASNIKU REPUBLIKE SRBIJE”.

IZJAVA O USKLAĐENOSTI PROPISA SA PROPISIMA EVROPSKE UNIJE

1. Ovlašćeni predlagač propisa: Vlada
Obrađivač: Ministarstvo prosvete

2. Naziv propisa
Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju
A Draft Law on Amendments to the Law on Secondary Education

3. Usklađenost propisa s odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane, i Republike Srbije sa druge strane („Službeni glasnik RS”, broj 83/08) (u daljem tekstu: Sporazum),

a) Odredba Sporazuma koja se odnosi na normativnu sadržinu propisa,

Sporazum, Naslov VIII Politike saradnje, Član 102. Obrazovanje i stručno osposobljavanje

b) Prelazni rok za usklađivanje zakonodavstva prema odredbama Sporazuma,

Opšti rok utvrđen članom 72. Sporazuma

v) Ocena ispunjenosti obaveze koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma,

Potpuno

g) Razlozi za delimično ispunjavanje, odnosno neispunjavanje obaveza koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma,

/

d) Veza sa Nacionalnim programom za usvajanje pravnih tekovina Evropske unije.

/

4. Usklađenost propisa sa propisima Evropske unije:

a) Navođenje odredbi primarnih izvora prava Evropske unije i ocene usklađenosti sa njima,

/

b) Navođenje sekundarnih izvora prava Evropske unije i ocene usklađenosti sa njima,

/

v) Navođenje ostalih izvora prava Evropske unije i usklađenost sa njima,

/

g) Razlozi za delimičnu usklađenost, odnosno neusklađenost,

/

d) Rok u kojem je predviđeno postizanje potpune usklađenosti propisa sa propisima Evropske unije.

/

6. Da li su prethodno navedeni izvori prava Evropske unije prevedeni na srpski jezik?

Ne

7. Da li je propis preveden na neki službeni jezik Evropske unije?

Ne

8. Učešće konsultanata u izradi propisa i njihovo mišljenje o usklađenosti

U postupku izrade predmetnog materijala nije bila konsultovana Evropska komisija, odnosno druga stručna tela Evropske unije.